

Ani Çelik Arevyan,
Light Study-1-Işık Etüdü,
Purple on Black #39, 2020, 47x100cm,
c-print metallic, diasec.

Bu Hafta:

ANİ ÇELİK AREVYAN



Evimin ve stüdyomun aynı binada olduğu kompakt şehir evinden günlerce çıkmadan, stüdyomda çalışarak yaşamaya alışık biri olarak bu zorunlu izolasyon günlerini doğanın ortasında geçirdiğim için çok şanslıyım. Bu düzene alışmadan önce, orman evinin kurallarına tam bir uyum sağlamakla geçti bir müddet. Sincaplarla, saldırgan arılarla, dev sivrisineklerle, domuz burnu böcekleriyle ve daha ismini bilmediğim bir sürü canlıyla ortak yaşam çoğu zaman yorucu oldu.

İzole yaşadığımız bu günlerde, bulunduğumuz zaman ipi üstünde sıkça ileri geri dönüp bakıyorum. Günlerim doğanın ritmini izleyerek geçiyor. Evren yaşantımıza her zamankinden daha çok karar veriyor. Doğanın kusursuzluğuna tanık olmak ve olabildiğince doğada olmak... Tabiatın içinde gerçek üzerine daha çok düşünme fırsatı buldum. Pandeminin bana öğrettiği de sanırım bu oldu: Her şeyden çok doğada olmanın kıymeti.

...Yolun götürdüğü yöne gitmek ve kaygısızca kaybolmak, göreceğim sürprizleri bilmeden heyecan duymak. Çiti aşp kesif ormana girdiğimizde, yolu biz değil vadiler, bayırlar, dereler, yola düşmüş büyük ağaç dalları yani gerçek doğa kuralları belirliyordu. Varılacak noktayı bilmeden, belirlemeden yürümek tam bir özgürlük hissi verdi bana. Sakince akan su sesinin bizi adeta çektiği yönde ağaçlardan arınmış bir boşluk gördük. Tepeden aşağıya inerken, hiçbir yükseltisi olmayan, tam tersi toprakla aynı yüzeyde olan eski taş duvarları görünce, bir masal kitabı karıştırıyor gibi hissettim kendimi. Ve belirgin bir şekilde toprağa oyulmuş “anahtar kalıbı”, çevrelenmiş olağanüstü işçilikteki taş duvarlar, zamanın tüm izlerini taşımakla beraber küçük boşluklardan çıkan otlara gönülden izin veriyor gibiydi. Ot kümelerinin suya düşen yansımaları içine, daha derine bakmamızı istiyor gibiydi. Bunun Mimar Sinan’ın 1560’larda Belgrad Ormanı’nda yaptığı su kemerlerinin bir nevi regülatörü olduğunu tahmin ettik.



Bugüne kadar stüdyomda, çalışmalarımnda doğanın izlerini sürerken, onun bizlerle olan ilişkisinin ve birbirimize olan duyarlılığımızın peşinde koşarken, gerçeğinin içinde izole kalmak ilginç ve büyüleyici bir deneyim oldu. Yaşadığımız bu belirsiz kaos ortamı, gizlice bir sessizliğe çekiyor bizi. Bende daha çok kubbemsi bir boşluk hissi uyandıran bu duygu ancak doğayla, gerçeklikle dolabildi. Bilinmezliğin yarattığı ağırlık hissi bazen çok yordu beni. Biriktirdiğim düşüncelerin hepsi pikseller halinde aklımda benimle birlikte yaşarken, uzun yıllar yaptığım, stüdyomda yeniden kurguladığım doğanın bir zorunluluk dolayısıyla içinde olmak, bir düşün içinde olmak gibiydi. Tam da şu sıralar, nesnelerin zamanla olan ilişkisini ve beraberinde ölümsüzlüğü hatırlatan son sergimde natürmortun barok anlayışla yeni bir hikayesini sergilemişken.



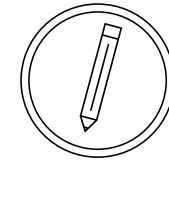
Dünya tarihinde tüm savaşlar belli toplumlar, ülkeler arasında oldu. Salgın hastalıklar çoğu zaman toplumsal sınıfları gözettiler, bir anlamda yargıladı. Oysa bu pandemi bütün bildiklerimizi silip bir şekilde tüm dünyayı birleştirdi. Bir süreliğine de olsa eşitsizliği ortadan kaldırdı. Konumlar, mesafeler birbirine yaklaştı. Zamanı her anlamda yeni baştan sorgular olduk. İronik bir şekilde her şey iç içe girdi. Sadece varlığını bilmemiz, hissetmemize yetti. Sanki en tepelerden bir emirle, tüm güçlerin üstünde bambaşka bir güçle yönetiliyoruz artık. Kimsenin hükmedemediği, kimseye taraf olmayan, görünmeyen bir şeyle savaşıyoruz bu sefer. Hepimizin yaşadığı değişen günlük normallerimizin dışında, pandemi bir tünelin başından sonuna veya geriye dönüp bakmamızı sağladı büyük ölçüde. Yaşam çizgimizde bir an durduk.

Hikayemi fotoğraflarla anlatmayı seviyorum. Fotoğrafla düşünüyorum. Sanırım düşüncelerimden hiç ayrılmadım ve bu süreçte de onlarla üretmeye devam ediyorum.

Ani Çelik Arevyan

Mayıs 2020

BİR NEFES EGZERSİZİ



Kısıtlamalar veya yasaklar olmadan, ruhen ve bedenen içimize çektiğimiz havayı soluyabilmek. Ne söylesek, ne yazsak, ne çizsek ucunun bir şekilde pandemiye dokunması artık bizi sıkmaya başladı. Ancak nefesimizi bile kontrol ederek olabilecekleri düşünmek, birbirimizin soluk alıp verme biçimlerini istemsizce takip etmek de pandemi- dışı bir düşünce akışını engelliyor. Tıpkı bu yazıda Joseph Beuys'la İnci Eviner'in, nefes alma ve ötekileştirme üzerinden yine bu konu etrafında buluşacağı gibi.

rika'da yeni açılan galerisine bir performans yapmaya davet edildiğinde, kendini bir kır kurduyla aynı mekana kapatıp birkaç gün onunla birlikte yaşar. Bu meşhur performansını "beyaz adamın" Amerika yerlilerini ötekileştirerek uyguladığı baskıya, II. Dünya Savaşı'nda atom bombası kullanmasına ve büyüyen kapitalizme karşı bir protesto olarak ifade eder. Beuys'un kuralı, bu süre boyunca ülkeye kesinlikle ayak basmamak ve kır kurdu dışında hiçbir canlıyla iletişim kurmamaktır. Berlin'den gelip John F. Kennedy Uluslararası Havalimanı'na ulaştığında keçeyle sarınarak ve gözleri kapalı bir şekilde sedyeyle ambulansa konan Beuys, galeriye varıncaya dek zorlukla nefes alabildiği bir yolculuk yapar. Mekana vardığındaysa kafesle çevrelenen alanda kır kurduyla iletişim kurmaya başlayacağı anı bekler. Önce daha saldırgan bir şekilde keçeyi ve bastonu çekiştirmeye çalışan kır kurdu, zaman içinde bulunduğu mekana ve Beuys'a alışıarak ona zarar vermeden vakit geçirmeye başlar. Mitoman olduğu söylenen Beuys'un arka plandaki hikayesi eski bir Nazi pilotu olması, II. Dünya Savaşı'nda uçağının düşmesi ve onu karlar içinde bulan yerli Tatarların kendisini yağla kaplayıp keçeyle sararak iyileştirmesi üzerinedir. Amerikan yerlilerini, onların kendi efsanelerinde koruyucu kahraman figürü olan kır kurduyla temsil ettiği "Amerika Beni Seviyor, Ben de Amerika'yı" başlıklı bu performansta Beuys, Şamanist bir tavırla sanatın sağaltıcı etkisini ortaya koyarak kendini de mitleştirdiği, kahramanlaştırdığı bir anlatı yaratır.¹ O kadar yolu nefessiz gelmiş, tüm fiziksel sıkıntıları sonunda kır kurduyla aynı havayı rahatça solumak - ve istediği mesajı insanlığa iletmek - umuduyla yaşamıştır.



de ve Galeri Nev İstanbul'da :

katmanlı videosunda sahne, yerin altı ve üstü olarak ikiye bölünmüştür. Yeraltındaki desenlerle çevrili küçük hücrelerde ritmik hareketler yapan kostümlü figürler, bazıları bize aşına gelen sembolik imge ve küçük metinlerle birlikte yer alır. Gezi Parkı olayları, ülkedeki kaos ortamı ve 15 Temmuz'un da etkisiyle içinde bulunduğumuz durumu yeniden sorgulayan sanatçı, baskıcı bir rejimden sonra hafızalarını tamamen silen insanların anlam dünyası ve değer sistemlerini yeniden yaratma çabasını yansıtır. Bu insanların bunun için elindeki tek kaynak ise sanat tarihi kitaplarıdır. Yeni bir simge ve semboller dünyası yaratılması sürecinde kitaptaki bilgiler, ortaya çıkışlarından ve tarihsel köklerinden kopuk olarak algılanır. Dolayısıyla burada dil ve imge arasındaki çelişki de ortaya çıkar. Eviner'in ifadesiyle; "Bu çalışma adeta bir yeraltı fabrikası gibi sürüyor. Koca bir büst yere atılıyor, burada Antigone de var, onun çırpınışları da var. Ölüyü nasıl gömeceklerini bilmedikleri bir hücre var (...) Bir kesit içinde oluyor bunlar. Hayvan mı, insan mı olduğunu tartışan bir çift var veya Beuys'un 'Bir tavşana sanat nasıl anlatılır?' sözü ve ölü bir tavşan... Bunlarla yeni bir dil kurmaya çalışıyorlar. Alegoriler yapmaya, hukuğu, aşkı vs. yeniden tanımlamaya çalışıyorlar."³ Acil olarak tanımlanmaya çalışılan diğer şeyler arasındaysa adalet, kahkaha, başörtüsü, aile, kadın, asker, hemşire, kıskançlık, cami, Atatürk Kültür Merkezi dikkat çeker. İşte bu noktada yeraltındakiler, kendilerine yardım etmesi için Beuys'u çağırırlar. Ufkun üstünden keşesine sarılı, elinde bastonuyla şaşkın bir ifadeyle uçuşarak yarasaya dönüşen Beuys figürleri görmeye başlarız. Evrensel değerleri tanımlamaya, kavramları icat etmeye başlayan insanların bir iyileştirici güç olarak Beuys'u beklemesi, burada Eviner'in "sanatın misyonu" ifadesini de sorguladığı ironik bir zemin yaratır. "Sanatın sağaltıcı etkisi" olarak tanımlanan durumu günümüzün kişisel gelişim furçasına bağlaması, modernizmin de spiritüalizmi – ve dolayısıyla kahraman bir sanatçı figürü olarak Beuys'u - yükseltmesi düşüncesiyle yakınlık gösterir. Oysa Eviner sanatı ve üretimini bir var oluş meselesi, hatta "insan kalmak için bir zorunluluk" olarak tanımlar. Bu da onun nefes alma şeklidir. Peki ya keşesinin içinde yapayalnız, nefes almakta zorlanan Beuys, bu toplumun kendi değerlerini yeniden inşa etmesine yardım edebilecek midir?



gi halde polisin dizini boynundan çekmemesi sonucunda can veren George Floyd, polis şiddetiyle hayatını kaybederek protestolara yol açan ne ilk ne de, muhtemelen, son vatandaş. Bütün dünyanın uğraştığı pandemi krizinde Fuku-yama'nın deyiimiyle “kapitalizmin en gelişmiş örneği” olan ABD, mücade-lede diğer ülkelerden çok daha zayıf kalmasının yanı sıra bir de bu konuyla gündeme oturdu. Koronavirüs salgını kimilerince “büyük bir eşitleyici” olarak tanımlansa da, veriler siyah hastalar arasında ölümlerin daha sık yaşandığını ortaya koydu. Çünkü zaten bozuk olan sağlık hizmetlerine erişimleri yoksul-luk sebebiyle daha da zorlaşıyordu. Ötekileştirmenin nefes almayı engellediği örnekler, hız kesmeden devam ediyordu.

Bütün bunlar göz önüne alındığında, yaşadığımız bu dönemde bahsi geçen

Haziran 2020: İnci Eviner'in pandemi sebebiyle kesintive uğrayan kişisel

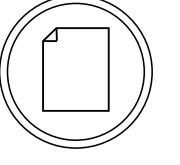
sergisi “Kalanlar, Geri Dönenler ve İmlar” 10 Haziran’da Galeri Nev İstanbul’da yeniden ziyarete açıldı ve 19 Eylül’e kadar görülebilir. Kim bilir, belki de “Beuys Yeraltında” videosundan gelenler dahil geçmiş yıllardan aşına olduğumuz, kimisi de dünyamıza yeni katılan imge ve metin parçacıkları düşünce akışımızı bir süre de olsa tersyüz edip dolu dolu bir nefes aldırabilir. Yeter ki nefes almak uğruna keçeyi bir an önce çıkarıp atmayalım ve ister şaman ister şarlatan olsun, bir arada yaşamaya yönelik sabrı ve yöntemi konusunda biz de Beuys’u – ve elbette doğasından çıkarılıp getirildiği koşullarda yaşamaya kısa sürede adapte olabilen anlayışlı kır kurdunu – bir süreliğine de olsa örnek alalım.

<http://www.aliartun.com/yazilar/joseph-beuys-saman-mi-sarlatan-mi/>
[2] İnci Eviner'in 13. Sharjah Bienali Özel Ödülünü kazanan videosu "Beuys Yeraltında", Galeri Nev İstanbul'daki kişisel sergisi "Ufkun Altında" kapsamında 19 Eylül-28

Ekim 2017 tarihleri arasında gösterilmiştir. Video: Beuys Yeraltında, 2017, 10 dakika, dijital video (Galerijinin online platformunda).

yerleştirme, 2 dk. 40 sn. (Commissioned by Sharjah Art Foundation)
Videodan bir bölüm izlemek için tıklayın: <https://www.incieviner.net/beuys-yeral-tinda.html>
[3] <https://www.unlimiteddrag.com/post/yeraltindaki-beuys>

KÖŞE:



Evin en sevdiğim köşesi yemek odası. Çünkü burada aralarında bolca sanatçı ve sanat profesyonelinin de bulunduğu çok sevdiğimiz dostlarımızla hayatıma her zaman renk katan, güzel duyguları paylaştığımız anılar biriktiriyoruz.

Agah Uğur